

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет «Образотворче мистецтво»
Кафедра живопису

ПРОЩЕНКО СЕРГІЙ
Сюжетна-тематична композиція
«Доброго вечора, ми з України»

Кваліфікаційна робота
другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 023
«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціалізації «Станковий живопис»

Керівник:

професор

Ковтун Віктор Іванович

Науковий консультант:

зав. каф. живопису, канд. мист., професор

Ковальова Марія Миколаївна

Харків 2025

АНОТАЦІЯ

Дослідження композиції «Доброго вечора, ми з України» занурюється у горнило національного буття, фіксуючи епохальний момент повномасштабного конфлікту: запеклий і безкомпромісний спротив Сил оборони. Полотно кристалізує емоційну й візуальну реальність фронту, де злиття рішучих фігур воїнів, високотехнологічного військового арсеналу та домінуючої психологічної напруги створює візуальний епос незламності та національної самоствердження.

Композиція виводить військовий акт опору за межі тактичної необхідності, підносячи його до рівня наріжного каменю сучасної української ідентичності та самозбереження. Вона графічно втілює вірусний культурний маркер – побутове привітання, що стало декларацією національної непокори, ліквідуючи розрив між окопом воїна та колективною свідомістю. Зображення захисників, сучасної зброї та прапора, що долає руїну, набувають сили архетипів жертвності, життєствердної надії та абсолютної вимоги суверенного існування.

Концептуальна вісь роботи зосереджена на монументалізації оборонного зусилля, вписуючи кожен епізод бойових дій у великий національний наратив. Завдяки перетворенню сирої батальної сцени на витончене мистецьке висловлювання, картина функціонує як потужний візуальний гімн стійкості, змушуючи глядача відчувати матеріальну вагу свободи та синергію суспільної волі.

Художня методологія застосовує інтенсивно динамічну багатофокусну структуру, що змішує фактологічний візуальний реалізм із потужним емоційним експресіонізмом. Палітра побудована на жорстких контрастах: глибокі, військові відтінки зіштовхуються з кінетичними спалахами світла та символікою національних кольорів, посилюючи відчуття екзистенційної боротьби та утверджуючи принцип перемоги світла над темрявою, що наступає. Це надає твору чітко означеного героїчного й епохального виміру.

«Доброго вечора, ми з України» виходить за рамки простого документування сучасного конфлікту, матеріалізуючись як естетична декларація суверенітету та незламності. Вона забезпечує вписання подвигу захисників у культурну пам'ять, сприяючи психологічній консолідації суспільства. Особливе місце у творі посідає свідоме поєднання фактологічної візуалізації з глибоким, всеосяжним національно-культурним шифром. Через архітектуру композиційного ритму, світлову ієрархію та передачу руху розкривається глибинний сенс боротьби: час найвищого випробування, колективного згуртування та остаточного утвердження національної гідності.

Робота демонструє міцний творчий та аналітичний фундамент. Вона інтегрує впливи історичних та актуальних традицій батального живопису, але пропонує унікальну авторську оптику, що гарантує її оригінальність і невідкладну актуальність. Такий підхід підносить твір вище художнього відбитка подій, позиціонуючи його як ключову культурну інтервенцію, спрямовану на переосмислення національних символів та об'єднання суспільної свідомості.

ANNOTATION

The study of the composition «Good Evening, We Are from Ukraine» (or *Dobroho Vechora My Z Ukrainy*) delves into the crucible of national existence, capturing the epochal moment of the full-scale conflict: the fierce and uncompromising resistance of the Defense Forces. The canvas crystallizes the emotional and visual reality of the front line, where the convergence of resolute figures of warriors, a high-tech military arsenal, and a dominant psychological tension forges a visual epic of invincibility and national self-affirmation. The composition transcends the military act of resistance beyond tactical necessity, elevating it to the cornerstone of contemporary Ukrainian identity and self-preservation. It graphically embodies a viral cultural marker – a casual greeting that has become a potent declaration of national defiance, bridging the gap between the

soldier's trench and the collective consciousness. Images of defenders, modern weaponry, and the flag rising above ruin assume the power of archetypes of sacrifice, life-affirming hope, and the absolute imperative of sovereign existence.

The conceptual axis of the work focuses on the monumentalization of the defense effort, inscribing every episode of combat into the grand national narrative. By transforming a raw battle scene into a sophisticated artistic statement, the painting functions as a powerful visual anthem of resilience, compelling the viewer to feel the material weight of freedom and the synergy of public will.

The artistic methodology employs an intensely dynamic multi-focus structure, blending factual visual realism with powerful emotional expressionism. The palette is built upon stark contrasts: deep, military hues collide with kinetic flashes of light and the symbolism of national colors, intensifying the sense of existential struggle and affirming the principle of light's ultimate victory over encroaching darkness. This imbues the work with a clearly defined heroic and epochal dimension.

«Good Evening, We Are from Ukraine» transcends mere documentation of the modern conflict, materializing as an aesthetic declaration of sovereignty and invincibility. It ensures the inscription of the defenders' feat into cultural memory, contributing to the psychological consolidation of society. A special place in the work is held by the conscious amalgamation of factual visualization with a deep, all-encompassing national-cultural cipher. Through the architecture of compositional rhythm, the hierarchy of light, and the conveyance of movement, the profound meaning of the struggle is revealed: a time of ultimate trial, collective rallying, and the definitive assertion of national dignity.

The work demonstrates a robust creative and analytical foundation. It integrates the influences of historical and contemporary traditions of battle painting, yet offers a unique authorial perspective that guarantees its originality and immediate relevance. This approach elevates the work beyond a simple artistic reflection of events, positioning it as a key cultural intervention aimed at the reinterpretation of national symbols and the unification of public consciousness.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПЦІЯ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ	9
Висновки до першого розділу.....	11
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТЕМАТИЧНИХ І КОЛОРИСТИЧНИХ АНАЛОГІВ В СТАНКОВОМУ ЖИВОПИСІ	
2.1. Еволюція батального епосу в українському мистецтві.....	12
2.2. Колористична експресія та національна монументальність.....	12
2.3. Динаміка форми та просторове розгортання.....	13
2.4. Візуальний код державності та національна символіка.....	14
Висновки до другого розділу.....	14
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ	
3.1. Імплементация концепції та моделювання образу.....	17
3.2. Символіка світла та драматургія кольору.....	18
3.3. Технологічні та фактурні засоби втілення.....	18
Висновки до третього розділу.....	19
ВИСНОВКИ	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	22
ДОДАТКИ	
Додаток А. Перелік ілюстрацій.....	24
Додаток Б. Альбом ілюстрацій.....	26

Для перевірки на плагіат – добре. Але збережіть собі цей варіант дипломної записки (він частково виправлений) та **треба доробити:**

1. Перелік ілюстрацій – додати роки створення картин (іл. 9-30), приклад:
Іл. 5. Андре Анрі Даргелас. Кругосвітня подорож. 1906 р.
2. В альбом ілюстрацій додати іл. 20.
3. В пункті 3.3 (перше речення) та у переліку ілюстрацій (іл. 8) додати розмір картини, приклад: 120x100

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах тотальної збройної агресії феномен мистецтва набуває критичного значення, трансформуючись із естетичного вираження в інструмент національної хроніки, психологічної мобілізації та культурної дипломатії. Події, що розгорнулися після лютого 2022 року, стали не просто предметом, а екзистенційною основою для нового витка української візуальної культури. У цьому контексті художнє осмислення героїчного спротиву Сил оборони та консолідації нації є невідкладним науковим завданням.

Живопис, зокрема батальний жанр, переживає кардинальну трансформацію, інтегруючи історичну традицію з атрибутами інформаційної та технологічної війни. Дослідження актуалізується потребою осмислити, як саме сучасна війна, з її травматичним досвідом та медійним насиченням, впливає на формування художніх образів. Картина «Доброго вечора, ми з України» виділяється серед сучасних робіт завдяки свідомій інтеграції військового наративу з елементом популярної культури – фразою-мемом, яка стала кодом національної непокори. Звернення до цього твору дозволяє не лише зафіксувати історичний момент, але й проаналізувати синтез високого мистецтва та культурно-медійних шифрів у формуванні колективної пам'яті та героїчного пантеону.

Мета дослідження – систематизований аналіз та критична художня інтерпретація феномену візуального мистецтва, створеного в період широкомасштабної збройної агресії, з акцентом на тому, як картина «Доброго вечора, ми з України» формалізує наратив національної резильєнтності та інкорпорує актуальні медіалізовані коди спротиву.

Завдання дослідження:

1. Обґрунтувати концептуальну рамку твору, виходячи з військово-історичного та культурно-медійного контексту.

2. Здійснити компаративний аналіз живописних аналогів у сучасній українській та світовій традиціях батального жанру.

3. Розробити архітектоніку композиційного, символічного та колористичного рішення полотна «Доброго вечора, ми з України».

4. Виявити специфіку символіки військового спротиву та її інтеграцію з популярними культурними кодами у живописному творі.

5. Провести мистецтвознавчий аналіз авторських методів візуального втілення теми тотальної оборони та національного єднання.

Об'єкт дослідження – феномен української візуальної культури та її реакція на повномасштабну збройну агресію 2022–202X років, зокрема формування нових героїчних та патріотичних наративів у живописі.

Предмет дослідження – композиційні, символічні та стилістичні особливості картини «Доброго вечора, ми з України», її функціонування як візуального медіатора між військовими подіями та колективною свідомістю, а також інтеграція сучасних військових символів і популярних культурних кодів.

Наукові методи та підходи, використані у дослідженні:

- історико-контекстуальний метод;

Необхідний для простеження трансформації батального жанру та його ідеологічного навантаження в умовах сучасної війни, а також для розуміння соціокультурного підґрунтя виникнення твору.

- компаративний аналіз(порівняльний);

Застосовується для виявлення спільних рис і відмінностей у зображенні військових сцен в «Доброго вечора, ми з України» порівняно з творами-аналогами різних історичних періодів, акцентуючи на унікальності авторського стилю.

- мистецтвознавчий аналіз;

Цей метод необхідний для детального розбору художніх засобів (колір, світло, форма, композиція), який використано для передачі атмосфери свята та

символічного змісту традицій. Він буде ключовим у розділах, присвячених аналізу аналогів і розробці живописних засобів втілення творчого задуму.

- іконологічний та семіотичний методи;

Використовуються для розшифровки символічного змісту візуальних елементів (наприклад, функціональне значення військової техніки, символіка прапора над руїнами) та аналізу введення медійного гасла у назву й концепцію твору.

- метод медіа-аналізу (адаптований);

Дозволяє вивчити механізми перетворення популярного вербального коду (назва твору) у стійкий елемент візуального мистецтва та його роль у суспільній комунікації.

Новизна дослідження Наукова новизна полягає у першому комплексному мистецтвознавчому аналізі картини «Доброго вечора, ми з України» у контексті візуальної культури доби повномасштабної війни, з акцентом на унікальному синтезі традицій батального живопису та сучасних цифрових/медійних символів національного спротиву.

Теоретичне та практичне значення. Результати дослідження є важливим внеском у теорію та історію сучасного українського мистецтва, зокрема для розуміння функціональної ролі візуальної культури під час кризових історичних періодів.

РОЗДІЛ 1

КОНЦЕПЦІЯ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

Аналіз художньої композиції «Доброго вечора, ми з України» вимагає її інтеграції у широкий історико-мистецький контекст, зокрема, у традицію батального живопису, який в Україні переживає радикальну переоцінку. Сучасний український живопис зміщує акцент на колективний героїзм, психологічний стан воїна і впровадження високотехнологічних елементів війни. Сучасні аналогії слід шукати не лише в історичних полотнах, але й у творах, які досліджують емоційну вагомість кольору та динаміку форми.

Колористичне вирішення «Доброго вечора, ми з України» побудоване на контрасті глибокої темряви нічного пейзажу та різких спалахів світла, що підкреслює драматизм сцени. У цьому сенсі цікавим аналогом може слугувати творчість українських модерністів. Наприклад, у роботах Олександра Богомазова («Пилярі», «Трамвай») спостерігається «глибокий аналіз кольору, що перетворює його на засіб виразу...» [12]. Хоча Богомазов працював із мирними темами, його деформація форми і динамізм кольору перегукуються з потребою передати вибухову енергію сцени у досліджуваному полотні.

Інший аспект – робота з кольором як першоелементом. Художник Анатолій Криволап, говорячи про своє бачення мистецтва, зазначав: «Я бачу життя крізь живопис, а не дивлюся на живопис крізь життя» [11]. У Криволапа колір існує як самостійна субстанція, що резонує з емоційною основою буття.

У картині «Доброго вечора, ми з України» колорит, хоча й підпорядкований реалістичному зображенню ночі та камуфляжу, функціонує як засіб підсилення емоційної напруги – від темних, майже чорних тонів, до яскравих жовто-синіх акцентів. Це відображає концепцію, що колір, за Т. А. Прокопович, є «найважливішим засобом художньої виразності» [6, с. 6]. Центральна композиційна ідея роботи полягає у русі та багатофокусній структурі. Військова колона, що проривається крізь руїни, створює сильний

горизонтальний та діагональний рух, що символізує незламний наступ. Принципи побудови такої динамічної сцени базуються на класичних засадах:

- **Композиція** це «об'єднання різних частин в єдине ціле, відповідно до ідеї художнього твору» [4, с. 3]. У цьому випадку ідея – перемога та спротив, що вимагає динамічної, відкритої структури, яка підкреслює рух вперед.
- **Ритм** є ключовим елементом. У картині ритм створюється повторенням фігур військових та однотипної техніки, як зазначає О. В. Михайленко, «ритм – це універсальна категорія, що має глибоке природне коріння...» [4, с. 17]. Тут військовий ритм несе ідею невідворотності та організованості опору.
- **Центр тяжіння** зміщений, а не фіксований. На передньому плані виділяється фігура воїна, що стоїть окремо, закриваючи тілом прапор агресора, що лежить під ногами. Цей композиційний акцент створює ідеологічний центр картини, підсилюючи декларацію національної непокори.

Тематична концепція роботи «Доброго вечора, ми з України» має прямі паралелі з творами, що фіксують національно-визвольний дух та ідеї українського державотворення. Яскравим прикладом є творчість Кричевських, яка стала наріжним каменем у формуванні національної культури ХХ століття. Наприклад, у роботах В. Кричевського, що стосуються Будинку Полтавського земства, В. Рубан-Кравченко виділяє «волю народу до розбудови власної культури» [7, с. 102]. Хоча об'єкти зображення різні (архітектура та військова колона), їх об'єднує ідея утвердження української ідентичності в умовах зовнішнього тиску та боротьби за існування. «Доброго вечора, ми з України» є синтезом, що поєднує драматизм і кольористику модерністів з динамікою класичного батального живопису, підсилюючи ідеологічний зміст через актуальні культурні маркери та створюючи сильний образ колективної героїки у просторі сучасного мистецтва.

Висновки до першого розділу

Картина «Доброго вечора, ми з України» не просто відтворює військові дії, а являє собою синтез, де традиційний батальний жанр рішуче зміщує акцент на колективний героїзм та інтегрує високотехнологічні атрибути сучасної війни. Колористичне рішення, побудоване на жорсткому контрасті світла і глибоких військових відтінків, перегукується з експресіоністичними пошуками українських модерністів, які розглядали колір як самостійний і емоційно вагомий елемент виразності. Динамічна та багатофокусна композиційна структура, підсилена ритмічним рухом фігур і техніки, ефективно передає ідею невідворотного наступу та прориву.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ТЕМАТИЧНИХ І КОЛОРИСТИЧНИХ АНАЛОГІВ В СТАНКОВОМУ ЖИВОПИСІ

2.1. Еволюція батального епосу в українському мистецтві

Композиційна структура та динаміка має у роботі «Доброго вечора, ми з України» спирається на досвід світового батального живопису. Для передачі масштабного протистояння було проаналізовано полотно Яна Матейка «Битва під Грюнвальдом» (іл. 11). Композиція Матейка вражає багатофігурністю та здатністю організувати хаос битви у чітку структуру. Цей підхід ліг в основу формування групи воїнів та техніки в авторській роботі, де динаміка досягається через перетин діагональних ліній. Подібну енергію прориву ми бачимо у творі Франца Рубо «Штурм аула Ахульго» (іл. 23), де рельєф місцевості та рух військ створюють відчуття невідворотності подій.

2.2. Колористична експресія та національна монументальність

Колористична архітектоніка твору будується на драматичній біполярності темряви і світла, що створює візуальну метафору смертельної сутички. Контраст приглушених, військових тонів нічного пейзажу з кінетичними, гарячими спалахами вогню і світлотехніки є засобом створення напруги.

Цей підхід до кольору як до самодостатньої, емоційно вагомої площини знаходить глибокий аналог у монументальному мистецтві шістдесятництва, зокрема у творчості Алли Горської. У своїх роботах (наприклад, мозаїчних панно) Горська свідомо використовувала насичену, чисту палітру та великі колірні площини, перетворюючи колір не на засіб ілюзії, а на семантичний блок, що несе глибокі національні та філософські ідеї. Як і у творах Горської, у картині «Доброго вечора, ми з України» принцип площинного кольору застосований для надання синьо-жовтим елементам (прапора, відблискам) абсолютної візуальної ваги. Вони функціонують не як декоративні деталі, а як

семантичні центри опору, здатні передавати інтенсивну емоцію та стверджувати національну ідентичність в умовах протистояння.

Колористична архітектоніка твору будується на драматичній біполярності темряви і світла. Аналогом драматичного використання світла став твір Василя Верещагіна «Під Плевною» (іл. 16), де автор використовує приглушену гаму для підкреслення напруженого очікування. Контраст вогню та металу, характерний для робіт Івана Айвазовського «Останній бій брига „Меркурій“» (іл. 13), допоміг у роботі над іскрою та спалахами на броні техніки.

Принцип площинного кольору, використаний для надання синьо-жовтим елементам абсолютної візуальної ваги, перегукується з монументальним мистецтвом Алли Горської. Прапор та відблиски функціонують як семантичні центри опору, що стверджують ідентичність в умовах протистояння.

2.3. Динаміка форми та просторове розгортання

Композиційна вісь полотна сформована відчуттям невинного прориву, що втілюється через потужні діагональні вектори, які візуалізують просторово-часове розгортання військової операції.

Для аналізу цієї динаміки доцільно звернутися до художніх методів українського кубофутуризму та конструктивізму, зокрема до доробку Олександри Екстер. У своїх сценічних та станкових роботах Екстер віртуозно моделювала енергію руху за допомогою геометричної деформації, напруги ліній та ритмічного чергування форм. Дослідження кубофутуризму підтверджують, що метою цих методів є «перетворення об'єкта на динамічну подію». У картині «Доброго вечора, ми з України» ритм, що створюється повторенням військових фігур та однотипної техніки, є не просто візуальним прийомом, а візуальним еквівалентом організованої, нестримної сили. Діагональний рух колони резонує з принципом розгортання площини у просторі (*simultaneous perspective*), характерним для екстерівським трактуванням простору, де елементи підпорядковані загальному вольовому

імпульсу. Така побудова динамічної сцени підтверджує класичне визначення композиції як об'єднання частин, підпорядкованих єдиній ідеї [4, с. 3].

Ритм руху військової колони та зосередженість героїв мають паралелі з твором Василя Сурикова «Перехід Суворова через Альпи» (іл. 24), який використовує вертикальну динаміку для передачі єдності духу. У моїй роботі цей ритм підкреслюється повторенням вертикалей фігур (іл. 7), що символізує стійкість. Психологічна глибина та відчуття народної сили також запозичені з класичного твору Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану» (іл. 19), де кожна постать є носієм національного характеру. Для передачі ефекту масового руху також було розглянуто роботу Франца Рубо «Переправа через Дунай» (іл. 26).

2.4. Візуальний код державності та національна символіка

Тематичний стрижень картини, утвердження національної гідності та незламності, вимагає паралелей із мистецькими творами, які у ключові історичні моменти кодували ідею самовизначення.

Потужним аналогом є графічна спадщина Георгія Нарбута, який на початку ХХ століття створив цілісну систему національного стилю через державну графіку (герби, банкноти, шрифти). Здатність Нарбута перетворити традиційні символи на візуальний ідеологічний маніфест є ключовою. У картині «Доброго вечора, ми з України» ця традиція продовжується: центральний композиційний акцент на фігурі воїна, який своєю поставою ніби закриває тілом прапор агресора, що лежить під ногами, є прямим продовженням цього принципу візуального утвердження національної гідності у моменти зовнішнього тиску.

Висновки до другого розділу

Проведений аналіз демонструє, що композиція «Доброго вечора, ми з України» свідомо дистанціюється від академічних канонів батального живопису, інтегруючи прийоми мистецтва ХХ століття. Колористичне рішення, побудоване на контрасті насичених площин, ідейно споріднене з

потужною експресією монументалізму Алли Горської, де колір виступає як засіб ідеологічного та емоційного впливу. Динаміка та ритмічна структура, необхідні для зображення невпинного військового просування, знаходять свої аналогії у принципах кубофутуризму Олександри Екстер, де форма підпорядковується візуалізації руху та енергії. Тематично твір продовжує традицію українських митців (як-от Нарбут), які через мистецькі засоби утверджували національну ідентичність і державну ідею. Таким чином, картина є ефективним синтезом сучасного художнього бачення та історично обґрунтованої потреби нації у монументальній фіксації свого спротиву.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Етапи науково-творчої реалізації сюжетно-тематичної композиції «Доброго вечора, ми з України».

1. Концептуально-методологічне обґрунтування.

Цей етап є перехідним від ідеї до формального мистецтвознавчого завдання.

Формування наративу: визначення твору як візуального маніфесту резильєнтності. Застосування іконологічного методу для перетворення популярного вербального коду («Доброго вечора, ми з України») на стійкий візуально-символічний шифр національної непокори.

Тематична актуалізація: фіксація об'єкта зображення як синтезу батального жанру (військовий акт) та експресіонізму (психологічна напруга, емоційна вага кольору).

Визначення жанрово-стильової рамки: створення монументального образу з акцентом на колективному героїзмі та застосуванні контрастної, експресивної палітри, що є відходом від академічного документування.

2. Композиційно-просторове моделювання.

Створення динамічної структури: Застосування діагонального вектора як ключового елемента композиційного руху, що візуалізує прорив та невинний наступ. Створення багатофокусної структури з глибинним просторовим розгортанням.

Ритмічна організація: Введення ритму через повторення силуетів броньованої техніки та рішучих фігур воїнів, що забезпечує відчуття злагодженої, невідворотної сили.

Сенсовий центр тяжіння: Свідоме зміщення композиційного центру на фігуру воїна, який своєю фронтальною поставою фіксує ідеологічний стрижень твору (утвердження суверенітету, перемога над символікою агресора).

3. Колористично-технологічна імплементація.

Практичне переведення задуму у матерію живопису із застосуванням контрастних художніх засобів.

Драматургія кольору: використання кольору як наративного інструменту для створення психологічної напруги. Палітра базується на контрасті тепло-холодних відношень:

- Холодна база: глибокі, приглушені (камуфляжні) тони, що створюють простір небезпеки та нічної таємниці.
- Гарячі акценти: кінетичні, насичені спалахи світла, вогню та чисті синьо-жовті блоки, які функціонують як семантичні домінанти (світло, надія, державність).

Технологія живопису: виконання роботи олійним живописом (висока матеріальність). Застосування змішаної техніки для фактурної виразності:

Лесірування: прозоре, тонке нанесення фарби для досягнення глибини та м'якості у темних, фонових площинах (небо, тіні).

Пастозність: корпусне, густе письмо для передачі матеріальності військової техніки, а також для посилення ефекту світлових відблисків і вогню, що надає цим елементам експресивної динамічності.

Фінальна синхронізація: налагодження тонально-колористичної єдності та остаточна деталізація, що забезпечує високу міру реалізму в зображенні сучасної військової атрибутики на тлі експресивно трактованого простору.

3.1. Імплементація концепції та моделювання образу

Практична реалізація художнього задуму являє собою інтеграцію теоретичних висновків щодо динаміки, символіки та колористичної експресії з безпосереднім живописним процесом. Згідно з поставленими завданнями, практична фаза передбачала створення цілісного монументального образу військового прориву, здатного передати ідею національної незламності та колективного героїзму.

В основі композиції закладено моделювання героїчного архетипу через ритмічне чергування броньованої техніки та рішучих фігур воїнів. Такий

підхід символізує злагодженість і невідворотність наступу. Композиційний центр свідомо зміщений, акцентуючи увагу на фігурі воїна на передньому плані, що надає сцені персоналізованого, героїчного виміру, посилюючи декларацію національної гідності. Така структура створює відчуття потужної діагональної динаміки, ефективно візуалізуючи рух вперед, що є основною ідеєю твору.

3.2. Символіка світла та драматургія кольору

Колір у картині виконує функцію наративного інструменту, призначеного для підсилення психологічної та емоційної напруги. Для створення глибокої атмосфери обрано палітру, побудовану на біполярному контрасті:

- Холодні, приглушені тони (нічне небо, руїни, військовий камуфляж): Створюють фон небезпеки, втрат та ціни боротьби.
- Локальні, гарячі акценти (вибухи, спалахи, синьо-жовті елементи): Виступають у ролі життєствердних символів, уособлюючи силу духу, боротьбу та неминучість перемоги.

Таким чином, колір використовується для візуалізації ідеологічної осі твору, де контраст темряви і світла є прямим відображенням протистояння та утвердження суверенітету.

3.3. Технологічні та фактурні засоби втілення

Картина виконана у техніці олійного живопису на полотні, що забезпечує необхідну глибину, фактурну виразність та насиченість кольору.

Процес створення полотна складався з кількох обов'язкових етапів:

1. Розроблено серію композиційних ескізів, де визначався рух основних мас та ритміка воїнів (іл. 1, іл. 2). Окремо опрацьовано кольорову гаму у малому форматі (іл. 3).
2. Підготовча робота: На велике полотно нанесено детальний лінійний рисунок (іл. 4), що зафіксував пропорції техніки
3. Живописний процес: Робота розпочалася з тонального підмальовки (іл. 5), після чого було зроблено розкладку кольорових плям (іл. 6).

4. Деталізація: Проведено фактурне опрацювання броні та екіпірування захисників (іл. 7) за допомогою пастозного мазка.

5. Завершення: На фінальній стадії (іл. 8) посилено світлові акценти та узагальнено другорядні деталі для досягнення цілісності образу.

Особливе значення надавалося контрасту фактур: поєднання прозорих лесіровок для глибини темних площин (небо) з інтенсивним пастозним мазком для передачі світлових відблисків і динаміки вогню. Така різноманітність технік посилювала відчуття матеріальності військового зіткнення та додавала зображенню експресивної динамічності.

Висновки до третього розділу

Практичне створення картини «Доброго вечора, ми з України» стало прямим результатом інтеграції теоретико-мистецтвознавчих висновків та свідомого вибору живописних засобів. Було успішно реалізовано ідею монументального образу прориву за допомогою сильної композиційної динаміки, ритміки та ідеологічно зміщеного центру тяжіння. Головний інструмент – контрастна палітра, що через зіткнення темних і світлих тонів передає духовну напругу боротьби. Використання олійного живопису з різноманітними фактурними прийомами, зокрема контрастом лесірувань і пастозності, забезпечило твору високу художню виразність. Таким чином, робота є практичним і ефективним утіленням ідеї національної резильєнтності та героїчного моменту в історії.

ВИСНОВКИ

1. Обґрунтовано вибір теми художнього осмислення феномену національного спротиву та колективного героїзму у візуальному мистецтві в період повномасштабної збройної агресії. З'ясовано, що картина «Доброго вечора, ми з України» функціонує як візуальний медіатор, який через інтеграцію військового сюжету з популярним культурним кодом відображає синергію військового та культурного фронтів. Проаналізовано трансформацію традиційного батального жанру в сучасний епос, де акцент зміщується з особистої героїки на незламність духу цілої нації та використання високотехнологічних елементів.

2. Розглянуто художні аналоги, що стосуються динаміки форми, роботи з кольором та ідеї національного утвердження. Було виявлено, що колористичне рішення, побудоване на контрастах, та експресивність, використана у творі, перегукуються з художніми пошуками українських модерністів (О. Богомазов [12], А. Криволап [11]) та майстрів, які стверджували національну ідентичність (В. Кричевський [7]). Композиційні принципи руху, ритму та зміщеного центру тяжіння, що створюють візуальний ефект невідворотного прориву, є ключовим елементом ідеологічного утвердження.

3. Для розкриття художнього образу було обрано сцену нічного прориву військової колони, де фігура воїна на передньому плані слугує ідеологічним стрижнем і символом непокори, закриваючи собою прапор агресора. Композиційне розташування фігур та техніки створює потужний діагональний рух, який організовує взаємодію всіх елементів картини в єдине, динамічне звучання.

4. При втіленні художнього образу були використані результати теоретичного дослідження: робота виконана в техніці олійного живопису з використанням пастозного письма та контрастної палітри для підсилення драматизму. Це дозволило досягти не лише реалістичного, але й глибоко

символічного зображення боротьби. Картина «Доброго вечора, ми з України» є значущим прикладом сучасного українського мистецтва, яке слугує потужним інструментом фіксації історичної пам'яті, консолідації суспільства та утвердження національної гідності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беліков В. Г. Нарисна геометрія та інженерна графіка. Живопис: навч.-метод. посіб. для студ. I курсу. Харків: ХНАМГ, 2021. 76 с. URL: https://eprints.kname.edu.ua/61347/1/2021_%D0%9F%D0%95%D0%A7_7%D0%9D_%D0%96%D0%98%D0%92%D0%9E%D0%9F%D0%98%D0%A1.pdf.
2. Казарін О. Композиція: навчальний посібник. Київ: Лібра Терра, 2017. 180 с. URL: <https://kniga.biz.ua/pdf/27391-kompoziciya.pdf?srsId=AfmBOopnsnYYcTWXBn0jFQG-M39fMX9t7pVFP1AYvXh2d4STIFISaLRp>.
3. Меленюк Т. В. Основи композиції: навч. посібн. Одеса: ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2017. 97 с. URL: <http://arts-library.com.ua/bitstream/123456789/656/1/%D0%9C%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%A2.%D0%92.%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%97.pdf>.
4. Михайленко О. В. Основи композиції: навчальний посібник. Київ: КНУКіМ, 2019. 148 с. URL: <https://www.scribd.com/document/763509949/%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D0%B7%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%97>
5. Побожій С., Ткаченко В., Павленко І. «Зарецький Віктор» у Сумщина. Велика Спадщина, Вид. Суми, Україна: Університетська книга, 2018. С. 48–52
6. Прокопович Т. А. Основи кольорознавства: навчальний посібник. Луцьк: Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2022. 124 с.
7. Рубан-Кравченко В. «Будинок Полтавського земства і слава», у Кричевські і українська художня культура XX століття, Вид. Київ, Україна: Криниця, 2004. С. 102–140.

8. Техніка і технологія олійного живопису: навч. посібн. / уклад.: Є.В.Беліка, О.І.Конопко. К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. 92 с.
9. «Піт Мондріан та його неопластицизм із прямих ліній», Широкий Формат. URL: <https://shyroko.com.ua/uk/pit-mondrian-ta-yogo-neoplasticizm-iz/>
10. Скопцова О. Основи композиції та кольорознавства: навч. посіб. Львів: ЛНАМ, 2021. 100 с. URL: <https://lnam.edu.ua/files/Academy/faculty/dpm/glass/pdf/publications/osnovy.pdf>.
11. «Художник Анатолій Криволап», Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3852006-hudoznik-anatolij-krivolap-a-bacu-zitta-kriz-zivopis-a-ne-divlusa-na-zivopis-kriz-zitta.html>. Дата звернення: Груд. 05, 2024.
12. Олександр Богомазов. Живопис та елементи. URL: https://uartlib.org/knygy-pro-hudozhnykiv/oleksandr-bogomazov-zhivopis-ta-elementi/?srsltid=AfmBOoohTaJ9VZV-OAOe5mFTqYAepvEc4tTNjRhmcZKNG9mGfUvAXo_.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А. Перелік ілюстрацій.

- Іл. 1–3. С. Прощенко. Ескізи та кольорова розробка до картини «Доброго вечора, ми з України».
- Іл. 4. С. Прощенко. Лінійний рисунок на полотні.
- Іл. 5. С. Прощенко. Тональний підмальовок.
- Іл. 6. С. Прощенко. Кольорова закладка.
- Іл. 7. С. Прощенко. Процес опрацювання деталей.
- Іл. 8. С. Прощенко. «Доброго вечора, ми з України». Завершальний етап роботи над картиною.
- Іл. 9. В. Верещагін. «Торгівля килимами у Самарканді».
- Іл. 10. В. Суриков. «Взяття снігового містечка».
- Іл. 11. Я. Матейко. «Битва під Грюнвальдом».
- Іл. 12. Я. Матейко. «Забава в корчмі».
- Іл. 13. І. Айвазовський. «Останній бій брига „Меркурій“».
- Іл. 14. Е. Делакруа. «Корабельна аварія Дон Жуана».
- Іл. 15. Т. Коул. «Загибель імперії».
- Іл. 16. В. Верещагін. «Під Плевною».
- Іл. 17. І. Рєпін. «Хресна хода в Курській губернії».
- Іл. 18. Л. Беллі. «Караван у пустелі».
- Іл. 19. І. Рєпін. «Запорожці пишуть листа турецькому султану».
- Іл. 20. Я. Матейко. «Молитва перед битвою під Грюнвальдом».
- Іл. 21. В. Суриков. «Підкорення Сибіру Єрмаком».
- Іл. 22. В. Верещагін. «Атака. Під Шипкою».
- Іл. 23. Ф. Рубо. «Штурм аула Ахульго».
- Іл. 24. В. Суриков. «Перехід Суворова через Альпи».
- Іл. 25. М. Сверчков. «Трійка».
- Іл. 26. Ф. Рубо. «Переправа через Дунай».
- Іл. 27. В. Верещагін. «Після атаки. Перев'язувальний пункт під Плевною».

Іл. 28. Генріх Семирадський. «Похорон знатного руса».

Іл. 29. Василь Верещагін. «Атака бухарських солдатів».

Іл. 30. Ілля Рєпін. «Відмова від сповіді».

ДОДАТОК В. Альбом ілюстрацій.

Іл. 1. Сергій Прощенко. Пошуковий ескіз композиції до картини «Доброго вечора, ми з України».

Іл. 2. Сергій Прощенко. Пошуковий ескіз (варіант) до композиції «Доброго вечора, ми з України».

Іл. 3. Сергій Прощенко. Пошуковий кольоровий ескіз до картини «Доброго вечора, ми з України».

Іл. 4. Сергій Прощенко. «Доброго вечора, ми з України». Початковий лінійний рисунок.

Іл. 5. Сергій Прощенко. «Доброго вечора, ми з України». Тональний підмалюнок.

Іл. 6. Сергій Прощенко. «Доброго вечора, ми з України». Закладка основних кольорових мас.

Іл. 7. Сергій Прощенко. «Доброго вечора, ми з України». Опрацювання фігур та бронетехніки.

Іл. 8. Сергій Прощенко. «Доброго вечора, ми з України». Завершальний етап роботи над картиною.

Іл. 9. Василь Верещагін - «Торгівля килимами в Самарканді»

Іл. 10. Василь Суріков. «Взяття снігового містечка»

Іл. 11. Ян Матейко. «Битва під Грюнвальдом»

Іл. 12. Ян Матейко. «Забава в корчмі»

Іл. 13. Іван Айвазовський. «Останній бій брига „Меркурій“»

Іл. 14. Ежен Делакруа. «Корабельна аварія Дон Жуана»

Іл. 15. Томас Коул. «Загибель імперії»

Іл. 16. Василь Верещагін. «Під Плівною»

Іл. 17. Ілля Рєпін. «Хресна хода в Курській губернії»

Іл. 18. Леон Беллі. «Караван у пустелі»

Іл. 19. Ілля Рєпін. «Запорозжці пишуть лист турецькому султану»

Іл. 20. Ян Матейко. «Молитва перед битвою під Грюнвальдом»

Іл. 21. Василь Суріков. «Підкорення Сибіру Єрмаком»

Іл. 22. Василь Верещагін. «Атака. Під Шипкою»

Іл. 23. Василь Верещагін. «Штурм аула Ахульго»

Іл. 24. Войцех Коссак. «Атака у Сомосьєрри»

Іл. 25. Микола Сверчков. «Трійка»

Іл. 26. Франц Рубо. «Переправа через Дунай»

Іл. 27. Василь Верещагін - «Після атаки. Перев'язувальний пункт під Плевною»

Іл. 28. Генріх Семирадський. «Похорон знатного руса»

Іл. 29. Василь Верещагін. «Атака бухарських солдатів»

Іл. 30. Ілля Рєпін. «Відмова від сповіді»